

Dzimumu līdztiesības aktualitāšu apskats

2010.gada jūlijs-septembris

Īsumā:

- Beļģijas prezidentūras pasākumi un iniciatīvas (2010.g. II.pusgads)
- EK Stratēģija sieviešu un vīriešu līdztiesībai 2010-2015
- Dzimumu līdztiesības komitejas izveide
- Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta aktualitātes
- *Eurydice* ziņojums „Dzimumu atšķirības izglītības rezultātos: iniciatīvas to novēršanai un situācija Eiropā”
- Eiropas Komisijas kampaņa par darba samaksas atšķirībām sievietēm un vīriešiem (*Gender pay gap*) izskaušanu

Beļģijas prezidentūras pasākumi un iniciatīvas¹

Beļģijas prezidentūra paredzējusi vairākus pasākumus dzimumu līdztiesības jomā, uzsvāru liekot uz darba samaksas atšķirībām sievietēm un vīriešiem.

Beļģija 2001.gadā, iepriekšējās prezidentūras laikā izstrādāja indikatorus par vīriešu un sieviešu atalgojuma atšķirībām. Šobrīd piesaistītā pētnieku grupa ir apkopojusi dalībvalstu sniegto informāciju, kurā 2001.gadā noteiktie indikatori pārstrādāti, izvirzot 7 kvantitatīvus un 3 kvalitatīvus indikatorus.

Pētījumu paredzēts publicēt līdz prezidentūras konferencei, kas veltīta darba samaksas atšķirībām vīriešiem un sievietēm un notiks š.g. 25.-26.oktobrī.

Beļģijas prezidentūras laikā paredzēts pieņemt arī *Padomes secinājumus par apņemšanās stiprināšanu un rīcību, lai novērstu plaisu sieviešu un vīriešu darba samaksā*.

Eiropas Savienībā kopumā vidējā sieviešu darba samaksa ir par 18% zemāka kā vīriešu vidējā darba samaksa. Atšķirīgas darba samaksas iemesli ir kompleksi un nav saistīti tikai ar joprojām sastopamu atalgojuma diskrimināciju par vienu un to pašu vai par vienādas vērtības darbu. Atšķirība vidējā atalgojumā liecina par nevienlīdzīgu situāciju

Beļģijas prezidentūras pasākumi un iniciatīvas:

- 25.-26.oktobris. Konference par darba samaksas atšķirībām.
- 26.oktobris. Dzimumu līdztiesības ministru sanāksme
- 24.novembris. Sieviešu ministru samits veltīts starptautiskajai diena pret sieviešu vardarbību
- Padomes secinājumi par „Apņemšanos stiprināt un rīcību, lai novērstu plaisu sieviešu un vīriešu darba samaksā”.

Eiropas Komisijas Stratēģija sieviešu un vīriešu līdztiesībai 2010-2015².

2010.g. 21.septembrī tika pieņemts jaunais EK politikas dokuments dzimumu līdztiesības jomā - Stratēģija sieviešu un vīriešu līdztiesībai 2010-2015, kurā izceltas piecas prioritārās darbības jomas:

- vienlīdzīga ekonomiskā neatkarība;

¹ <http://www.eutrio.be/>

² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=890&furtherNews=yes>

- ▣ vienlīdzīga darba samaksa vai vienlīdzīga darba samaksa par tādas pašas vērtības darbu;
- ▣ līdztiesība lēmumu pieņemšanā;
- ▣ uz dzimumu balstītas vardarbības izskaušana;
- ▣ dzimumu līdztiesība starptautiskās attiecībās.

Kā sestā darbības joma Stratēģijā ir horizontālie virzieni (dzimumu lomas, likumdošana, pārvaldība un instrumenti dzimumu līdztiesības sasniegšanai), kas iepriekšējos politikas dokumentos atsevišķi izcelta netika. Tādā veidā Stratēģijā tiek pastiprināts uzsvars uz duālu pieeju dzimumu līdztiesības jautājumu risināšanā - gan ar vertikālu pieeju (mērķu nosprašanu, aktivitāšu īstenošanu u.c.), gan ar horizontālo pieeju (dzimumu līdztiesības aspektu integrēšanu visdažādākajās jomās).

Stratēģija turpina Ceļvedī Dzimumu līdztiesības īstenošanai 2006-2010 (iepriekšējais stratēģiskais dokuments dzimumu līdztiesības politikai ES) iesākto, tādā veidā nepārtraucot attīstot un pilnveidojot jau iesāktās iestrādes un mērķus.

Dzimumu līdztiesības komitejas izveidošana

Ar labklājības ministra U.Auguļa 2010.g. 10.maija rīkojumu tika izveidota Dzimumu līdztiesības komiteja, kas aizstās agrāk darbošos MK konsultatīvo Dzimumu līdztiesības padomi. Pirmā Dzimumu līdztiesības komitejas sēde notika š.g. 2.jūnijā. Ar sēdes protokolu un darba kārtību var iepazīties šeit: <http://www.lm.gov.lv/text/1651>

Komiteja ir koordinējoša institūcija dzimumu līdztiesības politikas jomā, kas veicina ministriju, nevalstisko organizāciju, sociālo partneru, pašvaldību un citu iesaistīto pārstāvju sadarbību un līdzdalību, lai sekmētu dzimumu līdztiesības politikas īstenošanu, pārraudzību un pilnveidošanu. Komitejas sastāvā ir gan valsts, gan nevalstisko organizāciju, gan sociālo partneru pārstāvji. Komiteju vada Labklājības ministrijas valsts sekretāra vietnieks I.Alliks. Komitejas pilns sastāvs atrodams LM mājas lapā:

http://www.lm.gov.lv/upload/dzimumu_lidztiesiba/dz_lidzt_rikojums2.pdf

Nākamā komitejas sēde notiks Labklājības ministrijā, š.g. 12.oktobrī, plkst. 14:00 un viens no galvenajiem darba kārtības punktiem veltīts, par vardarbības uz dzimuma pamata jautājumiem. Darba kārtība būs atrodama LM mājas lapā, sadaļā Nozaru politika → Dzimumu līdztiesība → Aktualitātes <http://www.lm.gov.lv/text/215>.

Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta aktualitātes

▣ Š.g.21. jūnijā oficiāli tika atklāts Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts Viļņā, Lietuvā. Šobrīd Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam sākusī darboties arī mājas lapā <http://www.eige.europa.eu/>

▣ Turpinās pieteikšanās vakantajām institūta darba vietām. Piedāvājumi apskatāmi institūta mājas lapā.

▣ Līdz š.g. 1.septembrim turpinājās konkurss par institūta logo izveidi. Studentiem, māksliniekiem, radošiem cilvēkiem un citiem interesentiem par dzimumu līdztiesības

tēmu bija iespēja piedalīties logo radīšanā. Konkurss ir noslēdzies, rezultāti tiks paziņoti nobvembrī.

Eiropas izglītības sistēmu un politikas informācijas tīkla *Eurydice* ziņojums „Dzimumu atšķirības izglītības rezultātos: iniciatīvas to novēršanai un situācija Eiropā”³

2010.g. 9.jūnijā publicēts Eiropas izglītības sistēmu un politikas informācijas tīkla *Eurydice* ziņojums „Dzimumu atšķirības izglītības rezultātos: iniciatīvas to novēršanai un situācija Eiropā”.

Ziņojumā secināts, ka Eiropas valstīs dzimumu atšķirības pastāv gan studiju virzienu izvēlē, gan mācību rezultātos. Lai gan gandrīz visās Eiropas valstīs ir vai tiek plānota dzimumu līdztiesības politika izglītības jomā, tomēr viens no lielākajiem šķēršļiem joprojām ir stereotipi par dzimumu lomām - šāds ir galvenais secinājums Eiropas Komisijas ziņojumā.

Eiropas Komisijas kampaņa par darba samaksas atšķirībām sievietēm un vīriešiem (*Gender pay gap*) izskaušanu⁴

Kampaņa visa gada garumā notiek visās ES dalībvalstīs, šobrīd kampaņas ietvaros ir izstrādāts vīriešu un sieviešu darba samaksas novērtējuma kalkulators - gan darba ņēmējiem, gan darba devējiem. Sīkāk:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=835&langId=en>

Kampaņā piekritušas piedalīties dažādas institūcijas dalībvalstu līmenī. Latvijā tās ir:

- ☐ Jūrmalas pilsētas Labklājības departaments
- ☐ Sabiedrības integrācijas fonds
- ☐ Labklājības ministrija
- ☐ Tiesībsarga birojs
- ☐ Latvijas darba devēju konfederācija
- ☐ Personāla atlases portāls *Workingday*
- ☐ Ziemeļu ministru padomes birojs Latvijā
- ☐ Latvijas Cilvēktiesību centrs
- ☐ Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisija.

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=681&newsId=830&furtherNews=yes>

⁴ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=681&langId=en>